

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 80 cm.

Focea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a două
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foie bisericescă-politică.

Anul XIV.

Blaș 30 April 1904.

Numărul 18

Greva de la căile ferate.

(=) În săptămâna trecută am fost martori la o grevă, de care n'am mai pomenit la noi în țară și chiar și în analele țărilor străine, ocură ca un lucru cu totul rar și excepțional. Întreg personalul căilor ferate din țară, începând de la șefi și angajați și până la servitori și bocteri, s'au pus în grevă în noaptea de Marți spre Miercuri (19 l. c.) denegând serviciul mai de parte. Timp de o săptămână încheiată, a încetat ori ce circulație a drumurilor de fer, producându-se prin acesta o ne mai pomenită încercătură în comunicație și postă, pe cum și o pierdere enormă pentru finanțele țării. Având la îndemână sirma telegrafică, angajaților le-a fost foarte ușor de a pune la cale complotul, organizându-se în întreaga țară într-o solidaritate deplină. Causa nemulțămirii a fost noul proiect de salarizare al funcționarilor de la tren. Noul proiect prevedea adecă regularea și îmbunătățirea salariilor numai pentru un număr minimal al oficianților, rămânând partea cea mai mare tot pe lângă salariul de mai înainte, ba chiar în condiții mai puțin favorabile. Altă cauză a nemulțămirii a fost imprejurararea, că o mulțime de muncitori, între cari foarte mulți angajați, sint aplicați numai ca provisorii, și, pe de asupra, guvernul le denegase înființarea unei asocieri generale a oficianților de la trenuri, a cărei menire ar fi fost ajutorarea reciprocă și înființarea unui fond de pensiuine. Neindestulirea lor s'ar părea justă, dacă am considera situația materială mult mai favorabilă a angajaților de tren din străinătate și din Austria chiar; dar la noi în țară, în toate carierele situația materială e mai mașteră, și oficianții de la tren, după calificația ce o au, se bucură de o sorte relativ destul de bună.

Omenii stăpânirii avea, ce e drept, cunoscință despre mișcarea lentă ce decurgea, dar nimănui nu-i trecea prin minte, ca lucrurile să iea o proporție atât de dezastră pentru țară. Vedeau ei bine angajații, că nu vor isbuti pe cale pacinică, de aceea au trecut la extrem. Sirma telegrafică a enunțat în noaptea din Marți trecută greva generală a căilor ferate. Și ca prin minune, locomotivele s'au oprit la stațiunea proximă, unele chiar la jumătatea drumului, pe câmpul liber; oblonele de la gări s'au zăvorit — și viața atât de sgomotosă a șinelor a încetat. Impresia dintăi a fost grozavă. Călătorii rămași pe la jumătatea drumului, trenurile de povare încărcate cu marfă și cu vite s'au oprit și ele, comunicația postală de asemeni a încetat și cu toții credeau, că guvernul va trebui să cedeze necondiționat.

Dar nu a cedat.

În butul pierderilor, cari în fie-care zi se urcau la milioane, guvernul n'a voit să stea de vorbă cu ei, de cât după ce se vor întorce iarăși la postul lor, restituind prin asta starea normală a relațiilor dintre guvern și oficialii lui subalterni. Greviștii inse, în zilele dintăi nu se arătau nici de cum aplicați spre pace. Cele câte va mil de greviști, cari veniseră în capitală, avea cu ce trăi, căci primiau zilnic parale din Austria și din Italia chiar (de la societatea universală a socialistilor) și declara, sus și tare, că nu vor ceda. Guvernul a recurs inse la forță. A recuirat numai de cât regimentele militare, cari se pricep la conducerea trenurilor, iar pe oficianții de tren, cari aparțineau, ca rezerviști, statului militar, i-a convocat numai de cât în serviciu. Serviciul ce nu l-au prestat ca civili, erau nevoiți să-l presteze acum ca militari, căci cea mai mică nesubordinare ca militar învôlvă temniță

grea de 1—6 ani. Greviștii din Budapesta, au fost imprăștiati de acolo, ca oameni fără ocupație, iar conducătorii lor au fost deținuți.

Ast fel stând lucrul, greviștii au fost necesitați să intre iar în serviciu, rămânând ca guvernul să constateze culpabilitatea conducătorilor mișcării, pe cari îi va pedepsi cu totă rigorea.

Marți în 26 a l. c. s'a început circulația pe toate liniile, cu asistință militară la toate stațiunile, spre a preveni eventualele turburări.

Cu acesta inse chestia nu e încheiată.

Rămâne un deficit de câteva milioane pentru stat, a cărui povară va simți-o de sigur tot misera plebs contribuens. Nu putem spune o cifră anumită a acestui deficit, dar pentru ca cetitorii nostri să-și pôtă face o idee despre cu totul lui, notăm, că singur încassările, ce se făceau zilnic de la pasageri erau de 600,000 corone. A daugem apoi la aceste nenumăratele procese de despăgubire, ce i-s'au intentat și i-se vor intenta încă de aci înainte statului, pentru marfa netransportată la timp, din partea societăților mari comerciale din patrie și din străinătate.

Și nemulțămirea greviștilor rămâne și ea pentru mai departe, cu atât mai periculoasă pentru siguranța publică, cu cât, înfrântă odată, va cerea totuși să se valideze pe ascuns, eventual să-și răsbune . . .

Terenul se clătină sub picioarele noastre; de odată cu ideile luminătoare ce ni-le dă Apusul, el ne cutremură cu ideile resvrătitoare și revoluționare.

Terenul se clătină! — nu e mirare că un teren, în care credința și-a pierdut importanța ei capitală, se clătină și se subminază încetul cu încetul.

Aducem la cunoscința Onoraților Domni Preoți, că ediția veche din

Liturgier s'a epuizat, și s'a pus sub tipar o nouă ediție.

Alianța reuniunilor învățătoresci.

În duminica Tomei s'a ținut la Cluș adunarea delegaților reuniunilor învățătoresci gr.-cat. spre a forma cu toatele o alianță, ca mai bine și mai cu succes să-și poată îndeplini fie care scopul ce urmărește.

Dăm în următoarele, după „Răvașul“ din Cluș un raport despre această adunare.

Sara de cunoștință.

Sâmbătă sosită în Cluș cei mai mulți învățători, cari doriau să iele parte la adunare. Înainte de amiază la 10 ore au sosit delegații „Marianei“ reuniunea iubilară a învățătorilor din părțile Năsăudului, în frunte cu protopopul Bistriței, Gerasim Domide. Sara la 6 au sosit Selăgenii, în frunte cu dl prof. preparandial G. Trif, din Șimleu, și Vas. Oltean, vice-președintele reu. învăț. selăgeni, Nicoră și Voina Gușan, delegații despărț. Sas-Sebeș a reuniunii archidieceesane, și alți delegați.

La 11 ore înainte de amiază dl protopop Domide, învățător Grivase și dl protopop Dr. Dăian, au acunțat la căpitanul poliției ținerea adunării. Căpit. Hadady, foarte afabil, a luat-o la cunoștință.

Sara la 7 ore învățătorii și toți binevoitorii causei s'au întrunit la berăria „Pilsen“, într'o sală separată, la cină comună. Aci s'au făcut primele cunoștințe. Erau vre-o 30 persoane, între cari: profesorul Trif din Șimleu, Dr. Iacob Radu, vicariul Hațegului, protopop. Domide, Dr. Dăian, Basiliu Basiota, Basiliu Podobă, Dr. Victor Poruțiu, Ștefan Roșian, Vasile Oltean, Ioan Pop, Seni, Nichiti, Teodor Bogdan, Basiliu Moldovan, red. „Răvașului“, Iacob Murășan, Nicoră, (Henig), Voina Gușan. (Cut), N.

Pop. (Berind), Bas. Basiota jun. etc. S'au rostit și câteva toast. D. Trif, sufletul mișcării pentru alianță, a salutat pe învățătorii întruniți. D. E. Seni, director școlilor normale din Năsăud, a urât isbândă „ideii“ de alianță. Dr. Dăian a mulțămît comitetului aranjator în numele Clușenilor, că și-au ales tocmai Clușul ca loc al întrunirii și uréză deplin succes adunării ce se va ține.

Societatea întrégă a petrecut pe lângă muzică românească și interesantă conversație până la 11 ore.

Ziua adunării.

Duminică dimineața la 8 ore toți învățătorii se prezintă la biserică gr.-cat. din Cluș și asistă la sta liturgie. Celebréză Dr. Iacob Radu, G. Domide și Dr. Dăian, diaconisând St. Roșian și B. Moldovan, redactorul nostru. În cor pe lângă cantorul Iacob Murășan, mulți învățători cântă, care de care mai frumos. Predică protopopul Dr. Dăian, cu devisa din evangelia zilei (Duminica Tomei) „Nu fi necredincios, ci credincios“. În espunerea temei, despre împărăția lui Dumnezeu pe pământ. — Intemeiată pe credință — arată rolul celor chemați a deștepta pe oameni la cunoștința sufletului lor, la cunoștința prețului nemărginiri al sufletului, și amintesc de prezența învățătorilor veniți să organizeze alianța învățătorilor, cerând binecuvântarea Domnului asupra ei.

După s. liturgie toți învățătorii, în frunte cu dl profesor Trif, fac vizită în casa parochială, mulțămind dlui protopop de spriginul oferit până aci și invitându-l și la adunare.

La 11^{1/2} ore salele casinei române sînt pline. D. V. Oltean, salută întrunirea

și propune să se alégă un președinte și biuroū *ad hoc*.

Dl *Gavril Trif* este aclamat de președinte. Dnii V. Oltean, Grivase și I. Pop sînt aleși notari.

— Să constată, că delegați a trimis: reuniunea selăgeană (6), reuniunea „Mariană“ (3), reuniunea archidieceesane din Blaș, dar numai 1 (Ioachim Pop. — I. F. Negruițu, își scusa absența prin dl George Muntean, președintele Reuniunii, fiind dînsul departe de Blaș, lângă fiul său greu bolnav.) Mai sînt reprezentate două despărțăminte ale reuniunii archidieceesane. Din diecesa Orăzii mari și a Lugoșului nu este nici un delegat. O scrisore de aderență a sosit de la reuniunea învățătorilor din jurul Hațegului. Dr. Iacob Radu, președintele acelei reuniuni, esplică de ce reuniunea nu a putut trimite delegați, și-și rezervă a face propunere în chestie la timpul său.

— Să prezintă mai multe aderențe de la particulari, mai ales învățători.

Proclamarea alianței.

După acestea, conform programului, dl președinte Trif, își face esposeul său, arătând istoricul ideii de alianță și necesitatea ei. Constată nepăsarea publicului românesc față de școlă, atât inteligența cât și poporul; enumeră multele scaderi ale stărilor noastre scolastice și primejdiile ce isvoresc de aci, și cari ne amenință. Conclude că e de lipsă să ieșim din apatie, să ne organizăm și să deșteptăm interesul tuturor față de școlă, care e porța culturii.

Vorbirea această lină, limpede și adevărată fu ascultată cu interes de toți cei de față și adeseori subliniată de aprobări. În urma ei îndată și cu însufletire fu pro-

FEUILLETON.

Feriele lui.

Schiță de

Helene Lang-Anton.

(Fine).

Pe când tăcea încă amândouă, el le privia întrebător. Numai acum observă el alterația lor, și știu numai de cât, că ele nu sînt cerșitoare comune, și această împrejurare îl muie. Cu deosebire cea mai bătrână făcea o față atât de nemângăiată și neajutorită, cât îl mișcă, se și întorse cătră acosta și o întrebă în ton mai amical, de cum era el datat la ast fel de ocaziuni:

„Cu ce-ți pot servi?“

Prevenirea, ce zăcea în întrebarea acosta, dădu bătrânei curaj. Ea se cugetă la bietul frate-s'o ce se jertfia nespun de mult pentru ele și începu cu voce lină, trăgănată:

„Cunoște domnul Schmiedeck pe frate-meu Christian Petersen?“

Schmiedeck făcu semn că „da.“ Și cine nu-l cunoștea? Apoi chiar el îl vedea din ferăstră zilnic de patru ori, și de mult l'a învidiat în secret, pentru surisul cel fericit, ce zăcea pe fața sa cea sacă. De multe ori i-a impus respect îndestulirea continuă a omuțului ăstu' așc, care trăia între împrejurările cele mai modeste, a cărui viață întreagă de sigur era un lung șir de lipsuri. De multe ori se cugetase, dacă nu s'ar putea face ceva pentru ei? Acum veni soru-sa la

el. O privia cu interes. Acea-și față galbină, sbircită, sacă, ca a frate-so, cu acela-și ochi binevoitori ca și el. Dar nu era în aceea îndestulirea luminosă care de multe ori stîrnise invidia. Acosta față trada griji ascunse.

Schmiedeck nu lăsă pe bătrâna să vorbească mai departe o chiemă să mērgă în sus. Invitarea sună numai pentru mamă nu și pentru fată, ast fel acesta rămase jos. Schmiedeck nu putea vedea mulerile în genere, iar pe cele tinere nici de cât.

„Sus în chilie,“ zise el în ton încurajator, înainte de ce sora lui Petersen ar fi început să vorbească.

„Dacă vi pentru fratele Diale, să pot face ceva pentru el, atunci spune-mi. Eū iubesc și stimez mult pe acel om cinstit și diligent, pentru fidelitatea lui față de oficiu și pentru nepretenziunile lui. Acosta e o calitate rară în ziua de azi, de ar fi lătită mai mult, ar fi mai puțin nefericit!“

Mulțea cea simplă nu-l înțelese deplin, dar observă că el vrea binele fratelui ei și acosta-i nșură poziția. Ea-i povesti: cât de puțîn sînt siliți a trăi, cât de puțină bucurie avea Christian, și veni la dorința lui, la o călătorie de ferii. De aceea s-ar ruga, să aibă bunătate domnul Schmiedeck și să-i anticipe pe un an plata pentru prestațiunile ei, adecă pentru cărpitul și spălatul albiturilor. Pentru banii aceia va lucra omenește un an de zile.

Schmiedeck se întorse mișcat. Frăținii erau demni unul de altul. După ce și-a înovins emoțiunea, se întorse iar spre ea, care, înfricată de tăcerea lui, îl privia îngrijată.

„Spune-mi, buna mea mulere, banii,

ce-i agonisești de la mine, îți trebuesc totuși pentru susținerea casei, nu-i așa?“

Ea afirmă din cap.

„Și dta vrei să fi atât de nșurică să-i dai pentru o călătorie de plăcere?“

Ea îl privia cu frică. Așa dară el era supērat, nu voia dară să o ajute? Suspina adânc. Sērmanul, Christian, nu i-e dată să aibă nimic în viață!

Schmiedeck nu băgă în samă. El merse la pultul lui de unde a scos ceva și numai de cât îl ținuse câte-va bancnote vinete zicēndu-i:

„Aci, draga mea, ia-le, și implineste dorința frăținelui.“ Ea mai că pică jos

„Pentru Dumnezeu, Domnule, ce cugeți E prea mult! Atâta nu pot eū replăti în ani de zile!“

„Nici n'ai să te îngrijesci de aceea Eū sînt bătrân, pot în fie-care zi să mor. De aceea nici nu-ți împrumut acești bani, dar eū și-i cinstesc, sub condiția ca nici cānd să nu spui fratelui dtaie că de unde îi ai. I-ai fi putut cruța cumva.“

Schmiedeck taxă pe Christian Petersen, pe copilul cel bătrân, chiar pe cum era. El, care nu avea concept sigur despre ban și despre valoarea banului, va crede de sigur și imposibilul. După unele obiecțiuni, luă bătrâna banii, vērșând lacrimi de bucurie.

Cānd părăsi chilia, o privi Schmiedeck plin de îndestulire și era îndestulit și cu sine, că putuse îndeplini în ziua aceea o faptă bună.

Cānd vēdū la amiază pe Petersen trecēnd spre casă cu pași grăbiți, se bucură iară-și de fapta sa. Îi poștia mai mult de cât ori căruil altul om recrearea, mica plă-

clamată alianța reuniunilor învățătorescă gr.-cat.

Urmază chestia statutelor. Se prezintă proiectul seiăgenilor, care a fost publicat în câșt-va numeri ai „Foil Poporului”. Să primește în general ca substrat al desbaterii.

— Dr. Iacob Radu, vic. Hațegului, face propunerea, ca proiectul să se primească și în special, dar numai ca proiect de statute, să se tipărească în broșură, și să se trimită Ordinariatelor și tuturor reuniunilor, și numai după aceea să se desbată și primească ca statute.

— Președintele să scuză, că nu l'a trimis episcopilor, dar a crezut, că reuniunile îl vor trimite. Să deschide desbaterea. Unii, mai ales învățătorii, cer să se desbată proiectul și să se primească ca statute. Propunerea din Dr. Radu, cu ore cari mică modificări e susținută cu puternice argumente de: Dr. Dăian, G. Domide, Podoba, St. Roșian. Să arată, că proiectul n'a fost trimis tuturor reuniunilor, că nici 1/2 din cel de față nu-l cunosc, și că e chiar în interesul cauzei, ca să fie desbatut acum și primit numai ca proiect. E totul înzădar; învățătorilor li-se pare asta o întârziere.

Se votază și primește propunerea de a vota statutele.

La 2 ore ședința să suspende până la 4 ore.

Prânzul și încheierea.

La 2 ore să începe prânzul comun la restaurantul „Arborele verde.” Sînt peste 40 persoane; indispoziția pricinuită de votul adunării începe a dispăre. Musica învesește inimile. Se rostesc mai multe toast.

Sub impresiunea frumoșelor învățători resumate în toast, dispoziția generală s'a îndreptat. Numai de dragul consecvenței n'au

mai revenit învățătorii asupra hotărîrii luate, dar au primit propunerea făcută de delegatul și președ. „Marianei”, protopopul Domide, ca statutele să nu se așternă spre aprobare, până ce mai lutău nu vor fi fost trimise tuturor Archiereilor și reuniunilor, ca să se pôtă ține samă de eventualele dorințe. Statutele alt fel, cu puține modificări, s'au primit.

În comitetul provisor au fost aleși, pe lângă biroul adunării în frunte cu președ. Trif. încă următorii: George Muntean președ. reuniunii archidiecezane din Blaș, Ioan F. Negruțiu, profesor preparandial Blaș, Dr. E. Dăian, protop. Clușului și Ioachim Pop (pentru reun. archid.). Gerasim Domide și E. Seni (pentru „Mariana”) și Dr. Iacob Radu și A. Pinteș (pentru reuniunea învăț. de la Hațeg.)

De organe oficiose ale alianței au fost alese: *Fôia Școlastică* (Blaș), *Răvașul* (Cluș) și *Fôia Poporului* (Sibiu).

Cu acestea adunarea s'a închis la 6 ciasuri. Dele Dumnezeu isbîndă înainte!

Solvirea dărilor. Ultimul circular metropolitan publică ordinațiunile ministrului de finanțe în cauza încetării stării de exlex și solvirea dărilor. Lăsăm să urmeze aceste două ordinațiuni, spre a nu fi trecute cu vederea, fiind de lipsă să le cunoscă toți.

I. Prima ordinațiune se referă la încassarea dărilor respective restanțelor, ce nu s'au putut încassa de la 1 Maiu 1903 și conține următoarele dispozițiuni mai însemnate.

a) Dările publice și echivalentele, cari după lege au devenit scadente în al doilea, al treilea și al patrulea pătrar al anului 1903, pe cum și acele cari ar fi devenit

scadente în primul pătrar al anului 1904 și cari nu s'au plătit până la intrarea în valoare de lege a articolului IV din 1904. (indemnitatea bugetară) — *devin scadente în această zi* 31 Martie și în timp de 15 zile trebuie să se plătescă. În cas de neplătire la acest termen, interesele (cametele) de întârziere se calculează de la ziua intrării în valoare a legii amintite (art. IV din 1904).

b) Competințele (de dare) față cu cari după 31 Martie 1903 s'au dat provocări de plată, înse nu s'au plătit, trebuie să se plătescă în timp de 30 de zile de la intrarea în valoare a art. de lege IV — 1904 (indemnitatea) și cametele de întârziere se socotesc începînd cu ziua, care urmază imediat după expirarea termenului de 30 de zile.

II. §. 4 din art. de lege amintit autorizează pe ministrul de finanțe, să *dele termin de amînare pentru plățirea restanțelor de dare* pe al doilea, al treilea și al patrulea pătrar din anul 1903, pe cum și pe primul pătrar al anului 1904. Amînarea se da înse *acelor contribuabili, cari cer această prin petițiune și li-se iertă interesele* (cametele) *de întârziere.*

Spre scopul acesta se ordonă următoarele:

Direcțiunile financiare sînt imputernicite să dea *amînare de termin de plată tuturor contribuabililor, cari cer această până la 1 Septembrie an. c.* (1904), dacă pretensiunea nu e periclitată și dacă cutare contribuabil nu pôte să plătescă de odată restanța întregă, fără de a nu fi ruinat materialmente. Amînarea se da pentru datoriile de *dare directă*, ce nu s'au plătit de la 1 Maiu 1903 până la 1 April 1904, pe cum și pentru alte datorii publice restante, ce se încassază sub controlul autorităților financiare.

Amînarea să se dea cu concesiune de

cere a călătoriei de ferii, pôte unica, ce i-o pôte aduce viața lui cea grea și laborioasă.

Ce bucurie fu în casa lui Petersen, ca nici când până atunci. El nu putea pricepe de loc, că sînt banii pentru călătoria de ferii cea atât de mult oftată, și în fericirea lui credea totul, ce-i spuneau femeile despre păstrare și alte cele.

Pe când le mulțumea el din inimă, lacrimile curgeau șirol pe brezdele feții lui la vale. Încă mâne își va cere concediul. I-sa dat nu mai de cât. Toți îi doriau din inimă recrearea oftată de arăta amar de vreme.

Veni prima zi de ferii, pe care o petrecu liniștit a casă, voi să guste liniștea casnică. Trebuia să guste și el odată din dulcele „far niente.”

Pe când sta comod în scaunul său privind la hartă și arătînd cu degetul drumul, ce-l va percurge mâne, soru-sa îi cânta cele necesare și i-le pacheta. Când era gata, voia să-i arete frăține-său isprava făcută. Ea spera să-l mai vadă bucurîndu-se, că nici odată nu se sătura a-i privi, cât se bucură el de tare de ori ce.

Cum iesi în curte, îi și strigă. El înse nu respunse, nici nu se înturnă spre ea. Ea se miră și se apropie de el. El se părea că dorme. El sta răzimat în scaun, cu picioarele întinse înainte, o mână-i atârna în jos, pe când cea laltă zăcea pe hartă. Pe față lui zăcea o liniște înfinită, în jurul buzelor un zimbet de fericire, care nu-l părăsise de ieri.

Dormia el? Ba. Ochii nu-l erau închiși, privia cu el în hartă plin de îndestulare.

Bătrâna aruncă coferul din mână, se repeși la frate-său și-l prinse de mână. Acea era rece ca ghiata, nu se simția bătaia pulsului. Îi pipai inima, aceea încetase de a mai bate.

Era mort.

Prima lui zi de ferii, ziua morții sale.

Traducere de

Ioan Pop Reteganul.

Ortografia română.

Academia română în actuala sesiune a adoptat următoarele reforme în ortografie.

I. Diftongii *ea* și *oa* să se scrie tot-de-una *ea* și *oa*, iar nu *é* și *ó*, fiind-că regula nestrămutată a scrierii românesce este: că acele sunuri, pentru cari să știe litera latină corespunzătoare, să scriu cu acea literă, și prin urmare *a* nu se pôte suprima și ascunde sub accent.

2. Grupul de consonante *șt* se va scrie tot-de-una *șt*, indiferent dacă vine dintr'o formă flecționară cu *sc* sau nu; vom scrie dar: crești, pești, știință etc., conform regulii menționate mai sus.

3. Asemenea și din aceeași cauză sonul *z* se va scrie tot-de-una *z*, chiar când vine ca formă flecționară dintr'un *d*; vom scrie dar: verde—verzi, roză, poezie etc.

4. *I.* scurt se va însemna cu *i* simplu, fără semnul scurtării, asemenea *u* scurt cu *u* simplu. În puținele casuri înse, unde *i* și *u* la sfîrșitul cuvintelor sînt intonate (de ex. la unele forme de conjugare), intonarea se va arăta prin accentul grav. Vom scrie dar: ómeni, copii, iubire, tu auzi, el auzi, a întocmi; nou, sau, tăcu, făcu.

Ortografia are să indice litera sonului, dar nu și toate nuanțele de pronunțare ale lui. Ast fel semnul scurtării va rămâne în scrierea noastră numai pentru vocala întunecată *ă*, simplificare foarte importantă la învățarea cetirii și scrierii în școlă, și tot de odată mai apropiată de ortografiile limbilor romanice, în fața cărora nesfîrșitele noastre semne de până acum, mai ales multele scurtări peste *i* și *u* și accentele peste *e* și *o*, ne arătau prea instrăinați.

5. Sonul *x* se va scrie tot-de-una cu *ă*.

6. Sonul *î* să scrie cu litera *ă*; când înse *î* este la începutul unui cuvint, să scrie cu *î*.

(Convorbiri Literare).

rate de plată, așa înse, ca *terminul de scadență pentru rata ultimă să nu treacă peste finea lunii Sept. 1905.*

Măsura ratelor și terminul de plătire, vor hotărî-o direcțiunile financiare.

Aminarea pentru restanțele dării directe se poate da cu *liberarea de camete*, înse pe lângă condițiunea și avertisarea clară, că *favorul acesta nu se estinde și asupra dărilor scadente la 1 Aprilie 1904 și la acele, cari devin scadente după acest termin.* Mai departe neglijierea plății datoriilor curente, pe cum și a orî cărei rate restante va avé ca urmare pierderea favorului, deci în ast fel de casuri întrégă datoria devine scadentă de odată și este a se incassa, de împreună cu competențele legale.

În cas când contribuabilul, care cere aminarea ar avé restanțe încă din timpul *dinainte de 1 Maiu 1903*, acordarea amînării este a se condiționa hotărît de la aceea, ca o ast fel de restanță vechie să se plătescă într'un timp anumit scurt.

Fiind că favorul liberării de camete de întârziere nu se estinde și asupra restanțelor mai vechi de 1 Maiu 1903, trebuie să se incasseze după ele cametele legale.

În urma celor înșirate direcțiunile financiare pot da aminare de plată tuturor acelor, a căror dare anuală nu trece peste suma de 500 cor.

Petițiunile contribuabililor, cari plătesc dare mai mare de 500 cor. sînt a se adresa *ministrului de finanțe*, în Budapesta.

Contribuabilii pot să-și înainteze petițiunile pentru acordarea plății în rate nu numai separat sau colectiv în scris, ci și *verbal*, și nu numai la direcțiunile financiare, ci și la *oficiile de dare* regesci, designate de direcțiunile financiare.

Petițiunile trebuie să se primescă *libere de timbru.*

Ordinațiunea nu se referă la creditele liberate pentru reconstruirea viilor nimicite de filoxeră, nici la taxele ce le incassază notarii publici regesci de la pertractările după rămasuri, cari taxe se incassază ca și dările publice, pe cum nici la competențele fondului regnicolar de pensiuine a învățătorilor.

În consecuență deci, toate restanțele de dare, cari nu s'au plătit pe timpul de la 1 Maiu 1903 până în 31 Martie 1904, sînt de a se plăti fără aminare, căci după restanțele, cari nu se vor plăti până în 15 Aprilie 1904, se vor computa și camete de întârziere, începînd cu ziua de 31 Martie 1904.

CORESPONDINȚE.

Din Tr. Murășului.

— 12 April 1904.

În 27 Dec. 1903 poporul și preotul din Csik-Szt-Iván au avut o zi de bucurie, fiind sfințirea bisericii din nou reparată și a caselor celor noue ridicate cu multă ostentelă și cheltuielă.

Lipsa unor case parochiali, mai acomodate și mai sănătoase s'au simțit foarte de mult, fiind celea vechi foarte slabe, umede, jöse, în cât ori și ce numire li-s'ar fi potrivit, numai numirea de case nu.

Preotul local Ștefan Boroș vedîndu-și în pericol sănătatea, care în adevăr e sdrun-

cinată din cauza caselor slabe, nesănătoase, și-a pus în gând ca cu orî ce preț să edifice case parochiali. Nu și-a uitat nici de casa lui Dumnezeu, ci odată cu edificarea caselor a hotărît să se repareze și lăcașul lui Dumnezeu.

Înse e întrebarea că cu ce? de unde să iee suma de lipsă? căci poporul care abia e de 35 familii, partea cea mai mare e miseră și la nici un cas nu era în stare să supörte o așa sarcină grea, biserica nu avea nici un capital; dară bravul preot, gândul său a voit ca cu orî și ce preț să-l facă faptă, deci împreună cu poporul au hotărît să esopereze de la Înaltul Ministeriul de interne o concesiune de a putea face o colectă caritativă în totă țara. Concesiunea după multe umblări și ostentelă au și dobândit-o, dar fiind an slab și umblînd mulți după ast fel de bani și de prin alte părți, au adunat numai 432 cor.

La care sumă au adaus 170 cor. făcîți din magazinul de bucate, înființat de preotul local; au pus din banii de arîndă de pe tabla bisericească 300 cor. au făcut cu colindatul 40 cor.; au primit apoi un ajutor de 200 cor. de la bunul nostru Mitropolit. Ast fel cu suma de 1142 cor. adunată cu mare ostentelă, fără de a arunca pe popor un singur filer repartitie, s'au apucat de zidirea caselor parochiali și tot odată și de repararea bisericii.

Lucrul l-au prestat credincioșii, cari însuflețiti de focul sfînt al credinței, cu mic cu mare au sărit, dînd mîna de ajutor blîndului și harnicului lor păstor sufletesc.

În 27 Decembrie 1903 au fost binecuvîntate biserica și casele noue parochiali. Actul binecuvîntării l'a săvîrșit Prea Onor. Domn protopop tractual Iosif Vancea asistat de preoții Nicolae Hârșan din Oroiu de câmpie, Alesandru Precup din Șeușia de câmpie, și Ioan Crișan adm. par. în Ny-Karácsonfalva; iar preotul local a condus corul tinerimei instruat de dînsul.

La sfîrșitul liturgiei dnul protopop arată însemnătatea bisericii a singurului adăpost, ce ne-a mai rămas în acest present vitreg, apoi laudă hărnicia preotului și poporenilor și-i îndemnă să rămână fi credincioși bisericii, să jertfescă din mult-putinul cât li-l dă Dumnezeu, ca nu preste mulți ani să-și edifice o biserică frumoasă și din material solid.

După ce s'a terminat și sfințirea caselor parochiali a urmat prînzul dat în ospitala casă a Dnului preot Ștefan Boroș, la care au luat parte preoții concelebranți, preotul neunit din M.-Cristur și fruntașii bisericii.

S'au săvîrșit și un act însemnat în cursul petrecerii noastre. În urma însuflețirii la care ne-am avîntat cu totii, vedînd cum mai din nimica s'au făcut așa lucruri mari și frumoase, ca un indemn preotului de a lucra și mai departe cu același zel și iubire, am pus basă la un fond cu menirea, ca la timpul său să se ridice o biserică frumoasă din material solid; căruia fond i-s'a dat numirea de „Fondul lui Ștefan E. Boroș.”

Au contribuit la acest fond: Nicolae Hârșan preot în Oroiu-de-câmpie 2 corone, Alexandru Precup preot în Șeușia de câmpie cu dna Emilia nasc. Rusan 20 cor. Ștefan Stoicoviciu preot neunit 2 corone; Zongor István not. cercual 10 cor. Augustin Blasiu sub-notar 2 corone Fabian Dénes ev. ref. 2 cor. Ioan Crișan adm. par. 2 cor.; Vasile

Pogăcean un creștin din loc 20 corone și în urmă Ștefan E. Boroș, preot local vedînd dărnicia și atragerea celor prezenți cătră sf. lor biserică miseră încă a contribuit cu 20 cor. La olaltă 80 cor.

Deie bunul Dumnezeu ca preotul împreună cu poporul său, acest mic obol de 80 cor. să-l mărescă, ca în timp de câți-va ani să crească așa de tare, ca să ne vedem la sfințirea nouei biserici din Csitt-Szt-Iván.

SINODELE PROTOPOPESCI

— tr. Reghin. —

20 April n. 1904.

Sinodul protopopesc ordinar de primăvară a tr. Reghin s'a ținut în parochia Sidriașul mare la 30 Martie și a decurs pe cum urmază:

Înainte de tôte Clerul districtual intrunit în această parochie extremă la 9 ore a. m. a asistat în corpore la s. liturgie a preasfințitelor celebrată de Prea On. protopop districtual Petru Uilăcan împreună cu On. Aurel Dumbrava ca lector.

La finea s. liturgii Preaon. protopop rostese cu mare însuflețire o vorbire în care arată defectele și indiferentismul religios de care e molipsită în mare parte societatea creștină modernă și recomandă mijloacele cu ajutorul cărora s'ar pute vindeca rēul.

Apoi On. Aurel Dumbrava dă cetire disertațiunei sale bine lucrate despre chie-marea și datorințele preotului ca părinte și păstor sufletesc a turmei sale cuvîntătoare, arubele aceste fiind ascultate de clerul districtual și numeroșii credincioși din ambele Sidriașuri și din parochiile învecinate, cu mare atențiune și interesare.

Urmază apoi cetirea rugăciunilor premergătoare s. mărturisiri din partea Preaon. protopop și alegerea confesarilor în persoanele Onorațiilor: Nicolau Mateiu, Eremie Hârșan și Ioan Ilivici.

Terminându-se mărturisirile On. Cler districtual se intrunesc în scōla confesională gr.-cat. locală pentru îndeplinirea celor alalte agende sinodale, unde după deschiderea sinodului prin o vorbire acomodată din partea Preaon. protopop ca președinte ordinar, se purcede la pertractarea obiectelor de la ordinea zilei alegîndu-se la propunerea Preaonoratului președinte. notar al sinodului Alesandru Têrnăvean notarul districtual.

Constatându-se preoții absenți de la acest sinod la propunerea On. Simion Zehan se statorcesc o mulță de 10 cor. carea după încuviințarea Preaveneratului Consistor mitropolitan, vor avé a solvi cei ce pe venitor vor absentia de la sinode fără cause juste.

Urmază apoi ejectarea taxelor pe an. ert. pentru fondul esactoral archidiecesan și după aceea alegerea reprezentantului Clerului districtual la sinodul archidiecesan convocat în Blaș pe 10 Maiu st. n. e. c. prin votare secretă. alegîndu-se ca atare vice-protopopul onorar și parochul Hodacului Alesandru Têrnăvean cu majoritate absolută de voturi.

Obiectul principal al discusiunilor sinodali de sine se înțelege că a fost cestiunea congruel de care e preocupat în împrejurările presente Clerul gr.-cat. din întrégă Provincia mitropolitană.

La propunerea On. Basiliu Muntenescu sinodul decide, ca reprezentantul Clerului districtual să conlucre în sinodul archidie-

cesan intracolo ca și Clerul nostru gr-cat. să fie împărțit din beneficiul congruet după norma celor alalte confesiuni din patrie iar până la introducerea aceleia subsidiul, de stat să se distribuie prin Preaveneratul Ordinariat mitropolitan, pe baza conserierii venitelor preotesci, făcute și deja statorite, în aceea cauză.

On. Simion Zăhan desfășurând greutățile ce la întâmpina preoțimea noastră prin pretinderea reversalului de la partea acatolică la închierea căsătoriilor mixte după §-l din art. de lege LXXII din 1894. și urmările dănușe ce le are acea procedură pentru biserica noastră propune ca în sinodul arhiepiscopal din 10 Maiu a. c. luându-se la dezbateri și ceștiunea reversalului amintit, pretinderea aceleia în forma de până acum să se abroge concedându-se pretinderea aceleia în forma observată înainte de introducerea legilor politico bisericesci.

Referitoriu la prevenirea proceselor ce ar trebui să se întenteze unor curatori bisericesci și raționanți pentru cazul că nu vrea să nu pot răspunde de remanența casei păgubind bisericile și aguduind încrederea în administrațiune, sinodul decide observarea cu strictetă a statutului arhiepiscopal edat în acel obiect.

Să decide în fine că sinodul ordinariu de toamna venitoriu să se țină în Reghin iar de disertanți se aclamă onorații: Michail Mărieșan și Ioan Chinez, asemenea pentru verificarea protocolului sinodului present se aclamă onorații: Simion Zăhan și Ioan Chinez.

După cari terminându-se discursurile și închiidându-se sinodul, on. Cler districtual la invitarea confrateinei paroch local Zacheu Graur, participa la masa-l ospitală și apoi se departă fie care la ale sale.

Notariul districtual.

Diecesa Orădiu-Mari 5 April.

În 31 Martie st. n. s'au ținut adunarea protopopescă a tractului *Holod* în parochia *Rogoz*, cu care ocaziune preoții prezenți înainte de serviciul divin și-au spălat sufletul de tina păcatului prin s. taină a mărturisirii, iar la finea s. liturgii, sub decursul căreia au concionat preotul din Mociar dl *Iacob Baba*, ne-am împărțit cu toții cu s. Taină a Eucharistiei.

După acest act edificator și pentru poporul adunat, pornind cu toții la casa parochială, s'au început adunarea cu presidiul octogenariului și blândului protopop tractual *Ioan Papp*, care descriind cu vii colorii starea de grea încercare prin care trece acum biserica lui Christos, și îndemnând pe frați să steie fiesce care la postul său, aduce elogiul Ilustr. Sale Episcopului diecesan, care prin grațiosul mandat a făcut posibil ca se ne putem întruni și noi, ca și în alte părți a diecesei, în sinod protopopesc.

Au urmat apoi alegerea spiritualului și disertantului, defigerea locului și termenului adunării viitoare. S'au hotărât că pe venitor să fie poștiți la adunare și învățătorii din tract. S'au decis că abuzul, ce domnesce în unele locuri, de a servi părăstasul cu rachiū, să se stărpescă.

În urmă aducându-se mulțămită șeful tractual pentru conducerea înțeleptă și edificătoare a adunării, s'au adus reprobare protocolară la adresa acelor, cari desconsiderând

ordinațiunea superiorității, fără nici un motiv, au absentat de la adunare.

S'au mai discutat *privatim* asupra stării materiale a clerului slab dotat din acest tract, și s'au reprobat purcederea dlui G. Hubic, care, când cu sinodul arhiepiscopal, într'un număr al prețiosei „Uniri,” aflându-se dînsul ca om tînăr, într'una din cele mai bune parochii, cu citațiuni reu aplicate din s. Scriptură, au reprobat mișcarea acelor, cari se nisulesc a-și ameliora sôrtea amară. — ba au vătămât greu susceptibilitatea întreg clerului inferior.

— n. — p.

Nr. 403—1904.

APEL

cătră publicul român.

Adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la anul 1897 în Mediaș, a hotărât înființarea unui Muzeu istoric și etnografic al Românilor din Ungaria și Transilvania, și publicul român apretând după merit însemnătatea acestei instituțiuni, a întimplat inițiativa Asociațiunii cu cea mai mare însuflețire.

Tote păturile societății românesce s'au arătat pătunse de convingerea, că prin înființarea așezămîntului proiectat de Asociațiune, generațiunea de astăzi își implinesce o sfîntă datorie față cu acele figuri mărețe, căror avem să le mulțămim renașterea elementului nostru, și că s'ar face vinovată de ocara posterității, dacă nu i-ar transmite neștirbită moștenirea națională ce a găsit.

Acestei convingeri și însuflețiri poporului nostru pentru idealurile sale naționale, este a se mulțămî, că Asociațiunea deja astăzi, abia după 6—7 ani de la memorabila hotărîre din Mediaș, s'a și putut apuca de realizarea Muzeului nostru național.

Prin contribuiriile fundatorilor și altor donatori, prin loteria arangiată în acest scop, și în deosebi prin splendida donațiune de 24,000 cor., cu care Ilustrii bărbați dl *Alexandru de Mocsonyi*, presidentul Asociațiunii și dl *Zeno Mocsonyi de Foen*, au inaugurat o nouă serie de contribuiri, fondul Muzeului a crescut la respectabila sumă de aproape 100,000 cor., și ast fel Asociațiunea — după ce s'a îngrijit cu totă precauțiunea de un plan cât se pôte mai corăspundător scopului urmărit, a putut începe ridicarea falnicului palat, care va avé să adăpostescă clenodiile tractului, produsele muncii și momentele caracteristice ale vieții naționale a poporului român din țară, și speră că îl va puté preda destinațiunii sale încă în decursul anului 1904.

De ôre-ce inse Muzeul nostru, acest măreț monument cultural, trebuie creat — deși cu totă modestia ce caracterisază elementul nostru, totuși în condițiuni demne de importanța unui popor de 3 milioane și corăspundătoare scopului urmărit, — fondurile adunate până astăzi nu acoper încă tôte cheltuielile zidirei, și afară de aceea instalațiunile interne ale așezămîntului proiectat încă vor reclama sume considerabile.

Din această cauză Comitetul central al Asociațiunii — în virtutea autorizării primite prin ordinațiunea Dlui Ministru reg. ung. de interne Nr. 130464/1903 III. b. din 8 Februar 1904, de a colecta pentru acest Muzeu pe întreg teritorul regatului Ungariei donațiuni în bani și obiecte, — se vede îndemnat, a adresa un nou și călduros apel cătră publicul român, invitând pe toți căți să interesază de progresul cultural al poporului nostru, ca prin maritimose contribuiri la fondul Muzeului, să pună Asociațiunea în posibilitate de a termina acest important așezămînt național în timp apropiat și în condițiuni pe deplin mulțămitoare.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 14 April 1904.

Ioșif St. Șuluțu m. p.,
president.

Dr. Cornel Diaconovich m. p.,
secretar I.

Noutăți.

Sciri personale. *Alexandru Ciura*, *Octavian Prie* și *Emil Sabo*, profesori la gimnaziul nostru au depus cu bun succes examenul pedagogic, cei doi dîntău la universitatea din Pesta, iar cei de pe urmă la cea din Cluș. Afară de aceea dl Sabo a făcut cu laudă și censura din limba și literatura română ca al treilea studiu.

La Roma. Vedînd, că numărul celor ce doresc să iele parte la proiectatul pelerinaj la Roma, lu fie care zi se tot măresce, am început firul petraclarilor pentru statorirea călătoriei și a prețului cât va costa. Sperăm, să dăm pe numărul viitor programul.

În amintirea lui George Bariț. La 6 Maiu n. sêrbătoarea sf. George se va sêvârși la Sibiu sfîntirea crucii, ridicate la mormîntul marelui bărbat George Bariț, de fiece și nepoții lui. Actul sfîntirei va fi precedat de un părăstas, servit la biserica gr-cat. lângă care e și mormîntul.

Donațiune. Dl *Ioan Maior* adm. domin. mitrop. din Blaș a donat 10 es. **Unirea bisericescă română de Dr. Ștefan Pop** următorilor preoți: 1. *Niculae S. Aron* din Têmpăhaza p. Aiud, 2. *Teodor Fodor* din Băgău p. Aiud, 3. *Traian Fodor* din Cacova Aiudului p. Aiud 4. *Aurel Fodor* din Ascicelul mare p. Kis-Eskü 5. *Petru Sântoma* din Rudabaiu p. Brad 6. *Ioan Baciū* din Noșlac p. M.-Ujvár 7. *George Micu* din Alecus p. M.-Szt.-Benedek, 8. *Aurel Hulea* din Galda inf. n. Tövis, 9. *Teodor Radu* din Mișereac p. N.-Eneyed, 10. *Ioan Mihălițian* din Odverem p. M.-Lapad, iar 5 es. **Studii și biografii de Dr. Ioan Rațiu**, 1. *Ioan Crișan*, preot în Karacsonfalva p. M.-Vásárhegy, 2. *Eugen Șancu* preot în Nyires p. Nagy-Almás, 3. *Ilariū Ciungan* preot în Boos p. Kolozs, 4. *Basilii Barna* preot în Sântămărie p. Kükülvár, 5. *Aurel Aron* preot în Miraslău p. N.-Eneyed; — din **Ciura Visuri trecute**: 1. *Anton Bucur*, inv. în Têmpăhaza p. N.-Eneyed, 2. *George Călugăr*, inv. în Cisteinul român, 3. *Vasilii Timbuș* inv. în Mișereac, 4. *Vasile Mesaroș*, inv. în Băgău **Biblioteca inv. tractului Biel. Și din Sabo „Căntece”**: 1. *Ana Băboiū* inv. gr-cat. în Lugos, 2. *Elisa Crișan* inv. gr-cat. în Clopodia (Krassó-Szöreny m.), 3. *Ana Lupan* inv. gr-cat. în Nagy-Oztröv p. Várhegy, 4. *Silvia Marian* inv. gr-cat. în Nires p. Nagy-Almás, 5. *Cornelia Chirilă* inv. gr-cat. în Bucium-șasa p. Bucsum (Alsó-fehér m.)

Foc. Duminecă după prânz, un foc mare a nimicit în comuna Petrifalău lângă Blaș, 6 case cu tôte edificile economice, fin cucuruz și tot ce era adunat pe la casa. Focul s'a iscat din negrije. Se spune, că acolo unde s'a iscat focul, cuptorul era plin cu pâne. Se vede, că deși Duminecă, femeia făcuse pâne pe a doua zi, s'o aibă de vînzare. N'a fost de cât un singur om asigurat.

Necrolog † *Ștefan Pop*, fost vice-archidieceon al tractului Ardușat, asesor consistorial și paroch gr-cat. român de Buzesti și Sirbi, preot iubilar, a repausat la 17 April st. n. 1904, după un morb scurt, suportat cu paciință creștinescă, provêzut cu Sfintele sacraminte, în etate de 82 ani și a preoției 52.

Odichnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire populară de AUREL FODOR
paroh în Aschileul mare.

(Continuare).

Apoi vădând că în bărbatul său este un simț fals de rușine față de cariera de lucrător de pământ îi zicea „Scumpul meu soț, ved ca ție și-e rușine a lucra la câmp, dar scumpul meu acea rușine nu are nici un temei pentru că: Dumnezeu fie-cărui om l-a menit o cuprindere, și nici o cuprindere nu e mai alasă, de cât alta. Cel ce a făcut pământul, și a lăsat rólele aceluia, ca să se hrănescă omenimea, acela a lăsat și muncitorul care să strângă rólele lui. Dumnezeu a lăsat omului multe lipse, apoi ca prin muncă să se potă ajuta în acele a lăsat deschilinitele meserii. Unul ne scutesce de frig și sóre prin îmbrăcăminte, altul ne apără picioarele prin încălțăminte, unul ne regulază traiul prin legi, altul ne apără viața și moșia — altul ne scóte metalele, altul ne câștigă pânea din pământ etc. Între aceste deschilinite nu e, tóte sînt mărăte — tóte sînt lăsate de Dumnezeu.

„Ei nu pot înțelege, ce rușine să fie a lucra la pământ, din rólele cărui se nutrește toți, de la împărat până la cerșitor, eu nu înțeleg de ce să-i fie cuiva rușine a se numera între aceia care lucră la stîmpărarea celei mai de frunte lipse omenesci, la stîmpărarea fómiei?

Apoi scumpul meu nu numai ce privește strălucirea ei, menirea ei, nu e mai rușinosă cuprinderea ta ca altele, ei și ce privește curățania.

Mai curat ce e ca pământul? Cu câte lucruri grețose umblă cei ce au alte cuprinderi? Pe când tu nu umbli, de cât eu ce e mai curat și plăcut: pământul, bucatele și vitele. . .

Adu-ți aminte! că nu numai ómenii cuminti au știut da cinstea ce se cade muncitorului cu palma gróasă, care ne câștigă hrana la toți, ei chiar și Dumnezeu, care pe David din păcurar l-a făcut rege — și care a îmbrățișat însuși măiestria, lucrând la lemn cu tatăl său nutritor. Un singur lucru e rușinos, a ședé și a trăi din truda și câștigul altuia.

„Dovadă că lucrarea pământului e cuprindere cinstită de Dumnezeu este scriptură, unde se laudă lucrătorul harnic.“

Apoi îi mai spuse biéta femeie că fericirea nu stă în deregătorii înalte, mărire și fală lumescă, căci nu e nici o stare omenescă scutită de grijă și necasuri, ei ea stă în îndestulirea omului, apoi continuând zice: „Veți tu scumpul meu în moșia ta părintescă, care dacă o lucră bine și la timp îți dă pâne destulă, în iubirea mea, a copiilor, și a părinților noștri, tu poți afla mai mare fericire ca cel mai înalt deregător din lume.“

Altă dată biéta femeie îi descria rătăcirea beției. Cu lacrimi în ochi îi zicea: „Mare păcat faci tu petrecând în beție pe la crișmă, căci odată calcf menirea lăsată de Dumnezeu de a folosi vremea spre a lucra. altă dată îți prădezi sănătatea și averea. Al cetit tu ce stricăciuni mari face vinarsul trupului ome-

nesc, cât mor înainte de vreme, cât ne-bunesc, cât se omóră, apoi chiar de nu ar strica vinarsul, strică aerul cel rău plin de bóle a crișmei, căci nicăiri nu e aer așa de plin de bóle ca în crișme, unde atâta bolnavi se strîng. Fără de aceea câtă daună ni-se face acasă, unde slugile noastre fac ce vrea cușnutrețu, cu vite și ce avem.“

Povețe de aceste îi da femeia tot de una numai între patru ochi și când era treaz, cu atâta bunătate și blândeță, de se părea că vorbește un inger, nu om.

Dar el nu era omul, care se bage în samă ast fel de povețe. Ca unul ce nu era în stare a iubi, nu puté pricepe ce însemnă a fi sfătuit din iubire, apoi dedat în necumpăt nu puté înțelege folosul și putința de a se lăsa de beutură.

Apoi de óre ce el ascria lipsele ce le avea, cuprinderii sale, din tóte puterile umbla să-și afle un post cu venit, să fie jude comunal, dar de óre ce la acesta nu se putu avînta așa inte, el se făcu jurat.

Acum avea îndoit prilej de a nu-și sta de lucru sînt, în fie care zi pindea la ușa primăriei după porunci — când nu avea cuprindere acolo, era la crișmă, lucrul său mai póte rămânea.

Pe lângă aceste trebuia să fie recunosător mai marilor că l'au pus, pentru aceea când aveau aceia ceva lucru grabnic, el trebuia să fie acolo. Ce e drept ómenii îl rîdea zicînd: „Ce mai stog a ciădit Macavei la notariul său colectorul, pe când a lui bucate le póte plona în câmp“; altă dată: „Ce grău frumos este unde a arat Macavei la colectorul, dar a lui încă-i neseménat“; dar ce-l pása lui, el trebuia să fie în grație, căci era aproape alegerea de jude, și el la aceea aspira.

Apoi ce privește prada trebuia să prade mai mult în cîrcimă, căci acum era jurat, nu om de rînd, mai trebuiau câștigați și alegători. Dar vorba aceea, de unde iai și nu poți se gata. Așa a fost și cu averea lui, din cei 8 boi, acum abia erau 4, dar datorie era mai mare de cât prețul lor, pe lângă ei avea încă o vacă cu lapte. — De detoria nu era îngrijit, căci se făcu alegerea de jude, și el reuși să fie ales.

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

Adevărul prin însa-și natura sa e menit să pună un fundamînt stabil păcii și bunei înțelegeri, e menit să liniștescă spiritele, fie chiar și neplăcut, — numai cât adevărul nu póte fi neplăcut de cât ómenilor superficiali, îngânați, duși de interese private, fără durere de încercatul neam, pe cari îl păstoresc, sau cărui să dau de conducători.

Acésta e natura adevărului, și în scrierile dlui Dr. Bunea numai adevărul îl aflăm.

Îată de ce sînt adine convins, și nu numai eu, ei ori ce om cu judecată serioasă și ne stăpânit de patimi, care le cunoște, că scrierile dlui Bunea n'ar trebui să

lipsescă nu numai din casa nici unui preot gr.-cat. ori gr.-ort., ei nici din casa mirenilor noștri de ambele confesiuni. Pe lângă aceea că ne-ar face mai pașnici, mai serioși și mai buni, arătându-ne adevărul, vor fi pentru noi toți și pentru urmașii noștri adevărate opere de educație națională. Câtă vreme vom sta pe un fundamînt fals, câtă vreme va stăpâni între noi superficialitatea, spiritul de ceartă, intrigă și de așitare împrumutată, noi — poporul nostru — nu ne vom puté întări, nu vom puté înainta, nu ne vom puté strînge șirurile, pe când durere, tóte semnele arată că șirurile noastre trebuie strînse, că între noi trebuie să domnescă adevărata solidaritate.

Considerațiunile mele de până aici, și celea următoare sînt pe basa scrierilor Dl. Bunea, cărțile nu le mai citez înse, căci eu cred că fie cărni cetitor a „Unirii“ îi sînt cunoscute.

III.

Am zis că prin Unire s'a pus basă și-a pornit un curent nou, sănătos, puternic, — după cum l'au aflat în biserica catolică, de care s'au alipit: curent clar, cale hotărîtă, care avea să-i ducă pe Români la celea două scopuri a ori cărui popor din lume: fericirea lumescă și vecinică.

Fericire lumescă, fericire vremelnică. — Nu-i vorbă sînt aceștia termeni mai mult teologici, cam ieșiți din us la cei ce nu să țin de tagma preoțescă. Ei bine, să-i zicem dar și noi altcum: curentul nou pornit prin unire avea să ne ducă la libertatea și independența religioasă, pe de-o parte, iar pe de altă parte, la așezarea vlădicilor noștri alături cu cei alături dignitarii bisericesti străini, la emanciparea de o cam dată a preoților noștri de sub jugul rușinos al iobăgiei, și la pregătirea pentru emanciparea de mai târziu de supt acest jug, al întregului nostru popor, deșteptând în el simțemintele omenești, aproape adormite de întunerecul neștiinței, de greul „muncii și poruncii“, deșteptând în el dorul de libertate, și trezindu-i conștiința națională. Dar tóte acestea la olaltă nu-s de cât mijloce și condiții, ca un popor să fie fericit, ca să aibă parte de „fericirea lumescă.“

Ceea laltă fericire, fericirea vecinică, nu numai ca *nume*, dar și de *fapt*, astăzi și încă de mai înainte a început să iasă din us, necredința, pozitivismul și liberalismul stergîndu-o, stergîndu-i caracterul ei de pe tóte instituțiunile lor, și făcîndu-o să se retragă și să rămână și vede acolo de unde a pornit: în biserica lui Isus Christos.

A mai rămas nu-i vorbă și azi în unele titulaturi de regi: Din mila lui Dumnezeu rege al etc., dar domnitorii de azi au din „voința poporului“ pe lângă ei guvernele cu dieta țării, cari după teoriile filosofice scâlciate de astăzi, nu mai voesc să știe nimica de Dumnezeu.

Și dacă de el nu voesc să știe nimica, nu voesc să audă de fericirea vecinică, ce e în el și prin el. Și nevoind să știe nimic de această țintă ultimă, nu se interesază de loc nici de o așa ordinare a trebilor

public e. care se îngăduie, ca biserica să-și pōtă folosi liber mijlocele ce le are de la acela, la care voește să ducă pe credincioși.

Și prin asta puterile civile de azi nu numai că nu ajută la ajungerea acestui scop, dar îl și opresc. Nu sînt de a se condamna ceia în mîinile cărora e azi puterea, nu sînt de a se condamna de tot, pentru că nu ajută *direct* la acest scop. Dar *indirect*, — întru cât lasă liberă biserica în munca ei — trebuie să conlucre. Și în felul acesta ei conlucrează atunci, cînd sînt îngrijiți din adîncul sufletului de binele temporal al supușilor, cîci acesta e mediul la ajungerea binelui večnic. ori mai bine zis: fundamentul. se înțelege: dacā e bine folosit acest mediul.

Ei bine, dar Romānii cu ocaziunea unirii chiar prin aceea cā au pornit un curent — luat din biserica catolică — care îi îndrepta spre libertatea și independința religioasă, spre ridicarea clerului spiritualicește și materialicește, spre pregătirea poporului pentru desrobire, — cu un cuvint spre fericirea temporală, prin acēsta s-au avut în vedere tot odată și fericirea lor večnică, întru cât, în sensul celor spuse mai sus, fericirea asta temporală e în legătură cu fericirea večnică.

Dar ei nu numai în chipul acesta indirect au avut în vedere fericirea eternă, ci și direct, cu cuvinte limpezi au mărturisit-o.

Au fost dōr' din tagma preotēscā ce ei au pus la cale unirea, și au pornit curentul, și cînd e vorbă de un act public de manifestarea credinții Dumnezeui deslęgā limba, luminānd mințea și înflacărānd inima și celui din urmă apostol al sēu, pentru a sa mai mare mārrire.

Am numit „Considerații“ tractatele acestea, titlu larg și neprecizat, vrînd să fac nește observări asupra faptelor istorice, sau mai bine, faptele acestea istorice imi dau ocazie ca să fac unele observări.

Așa dar și asupra punctului atins mai sus, cā adecā în programul mișcării saț curentului religios-național regeneratōr introdus prin Unire, a fost și „fericirea večnică“, ajungerea țintei pentru care după învățatura creștină sîntem aici pe pămînt. vreaū să insist mai mult.

Ōmenii din ziua de azi — cei mai mulți — cred cā de Dumnezeu, de suflet, de cer și de iad trebuie să te ocupi numai în biserică, și cā și atunci e de ajuns dacā ascuți sf. slujbă. Alții și mai liberali zic cā e de ajuns dacā „te grigești în ceasul morții“. Dar discuții, vorbiri, conversări despre religione și lucrurile religioase serioase nu admit, le lasă pe sama popilor, cari la rîndul lor — o parte din ei — iar nu fac nimic.

De aceea cuvintele „večnic“, „fericire večnică“ sînt exilate din vorbirea de tōte zilele, au devenit străine, neînțelese.

Multe sînt cauzele faptului acesta.

Înainte de tōte e lipsa cunoștințelor necesare, fundamentale a învățăturilor creștine pe de-o parte, și îndoparea cu principii contrare acelor învățături pe de altă parte.

Ori cāt am zice cā am înaintat noi romāni — ori gr.-cat. ori gr.-ort. — în veclul trecut pe tōte terenele, ori cāt ni s'au perfecționat scolile, atāta e hotărît și con-

statat cā studiul religii să propune în mai puține ōre. și mai slab, mai necorēspunzător de cāt pōte ori care alt studiū.

În scōlele nōstre populare cu catechisația băleșilor să comit păcate strigătōre la cer, — în fōrte multe locuri. Preotul merge de vr'o cāte-va ori pe an, îl incrediuțeză pe dascāl, pe care n'are drept să-l incrediuțeze. Iar la rîndul sēu dascālul nu propune nimic. în celea mai multe casuri — cāci nu are datorința să propue.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 4 din Revista „Convorbiri Literare“ anul 38 1904 cu următorul cuprins: T. Maiorescu, Raport asupra ortografiei revizuite. — A. Lordul cel mic (roman de F. H. Burnett, trad. din englezește. — D. Zamfirescu. Lydda. partea II. (roman). — A. A. Naum, Vornicul. Bătrina cetate. În urma mea. Vino (poesii) — Cezar I. Virgoliei, Sară de tōmnă (poesie). — E. A. Pangrați, Ce au făcut universitățile nōstre? (conferință). — Ciru Oeconomu, din Rucăr (roman). — N. Iorga, încă ceva despre Vlad Ţepeș și Ștefan cel Mare. — I. Bogdan, cāte-va cuvinte despre sistemul romāno-centric în predarea istoriei universitate. — Dr. Radu I. Sbiera, fiziologia vocalelor romānești a și I. I. B. „Academia“ lui Lazăr la 1818. — E. A. P. Reorganizarea scōlei normale superioare din Paris. — G. Bogdan-Duică, Delavrancea: Hagl Tudose. Între vis și viață (dare de samă). — N. Iorga. Comunicări mārunte. —

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. Benhur sau zilele lui Mesia, de Levis Valace, 2 v. 2-90
2. M. Eminescu. Studiū critic. — 90
3. Cāte-va momente din începuturile bisericeii rom. de C. Auner — 20
4. Nume de familie la romānii din Ungaria, de A. Viciū. — 12
5. Din viața lui I. Micul de M. Străjan — 16
6. Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor. — 30
7. Cestiuini din dreptul bis. unite p. I. II. 3-40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 7 Nr-ii, îi primesc cu 5-50 cor. în loc de 7-98 cor.

Posta Redacțiunii.

I. M. Am transpus „rugărea“, On. redacții de la „Fōia scolastică“, cāci în chipul acesta se pōte spera, să aivă ceva rezultat.

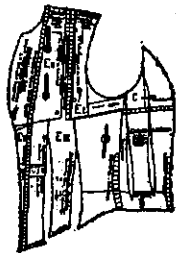
M. T. Dacā nu s'a publicat scrisōrea Dvōstre e sēmă, cā n'a ajuns la noi.

I. C. și alții pe cari îi privește. Eū cred, cā e bine, ca voi să veniți de odată cu sinodalisti. Luni sara va fi o preafrumōsă reprezentație teatrală, sub conducerea distinsului nostru profesor de musică. Marți dim. putem celebra o liturgie pentru consolaril morții și nōptea, cei ce au afaceri acasă, se pot întorce. La revedere!

G. N. Regret, avisul a sosit de dată asta prea tārziū.

Editor și redactor rēspunzător:

Aurel C. Domșa.

marca fabriciei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dōmnă își pōte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

==== talia sa după ori ce modă ====

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și pōsede nenumērate scrisori de recunoscință.

Iei are patenta și e scutit prin lege în tōte statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat. ***

==== Se caută agenți ====

==== Prospecte să trimit la cerere gratis ====

Cu tōta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabrie

(22) 2-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădate cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință, în oră ce parte, în dată ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carl sint provădate în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea aș un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 408 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot de una în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Nr. 33—1904.

(23) 2-2

Licitațiune minuendă.

Prin această se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a edificării noului aripă a Seminarului junimei române gr.-cat. stud. (Internatul Vancean de băieți) din loc. Licitațiunea se va ține Joi în 5 Mai a. c. la 11 ore a. m. în cancelaria avocatului archidieceșan. Prețul de esclamare e 27,876 cor. 10 fl. Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea în cancelaria rectorală a Seminarului junimei de la 11—12 ore a. m. și de la 2—4 ore d. a.

Blaș 21 April 1904.

Emiliu Viciu,
rectorul Seminarului junimei
române gr.-cat. stud.

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială

Visuri trecute. Ciura 1.—
„Cântece“ Sabo 1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu 2.—
Geniu pustiu, Eminescu 2.—
Povești, I. Creangă 1:50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu. 1:50
Vatra Părășită Slavici 2.—
Din Bătrâni 2:50
Drumuri și orașe Iorga 2:50
Poesii de Alexandri. 3.—
Teatru I. H. Alexandria 1.50 3.—
Biblioteca Minervei 22 nr. fie care

număr 15 fil.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei sèche. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore. Contra durerii de oșe, podagreii, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite bôle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârșcirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandeză **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicala, drogou, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoll cosmetică, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din branșă. Tote forțe leftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (7-?)

Cruce sau stea dublă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorază pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), **insomnie** vijeirea urechilor, **auzirea grea**, epilepsie, **nervositate**, **neapetit**, **gâlbinare**, **durere de dinți**, **durere de cap**, **impotență**, **influență**, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, **cercați aparatul meu**; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vnzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHIFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.
16 (6-52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o mașină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfei trimis în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe,
6 linguri de masă, 12
lingurițe de cafea, 6 cu-
țite de desert, 6 furcu-
lițe de desert, 1 lingură
pentru supă, 1 lingură
pentru lapte, 2 luminări
elegante pentru salon,
tote din argint de Mexico,

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primese ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanța pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 corone —

trimite 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

⊗ **Săpun de toaletă** ⊗

pregătit din: trandafir, lillie, viole, resedă, jasmîn, lăcrămiore.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.